

1890-ben elhunyt természettudósok nekrológja.

Adolph, Carl, csillagász, született 1838 április 8-ikán Nordstemmenben (Hannoverában), előbb Pulkovában és Königsbergben működött, később Mindenben, Elberfeldben és Sorauban tanárkodott; 1874-ben tevékeny részt vett a Vénus-átvonulás megfigyelésére szervezett német expedícióban Tschifuban. Elhunyt januárius 3-ikán Sorauban.

Atkinson, Edwin F. T., a bengáliai ázsiai társaság elnöke, született 1840 szeptember 6-ikán Írlandban; tanulmányait a dublini egyetemen végezte, hol nyelvészeti kutatásaiért több pályadíjat nyert; 1863 elején Kelet-Indiában találjuk, hol a hivataloskodás minden fokozatán átment, s végre Bombayban, azután Kalkuttában a pénzügyi ellenőrző hivatal főnöke lett. Minden idejét tanulmányokra fordította, s gazdag irodalmi munkásságából kiemelendők az északnyugoti tartományok gazdasági természetényeiről szóló dolgozatok, továbbá »Indian Hemiptera« és »Indian Homoptera« címűek. Érdemeiért 1888-ban a m. tud. Akadémia is kültagjává választotta. Elhunyt Kalkuttában szeptember hónapban.

Barth von Bartenau Ludwig, a bécsi egyetem kémiai laboratóriumának igazgatója, egészségügyi főtanácsos, született 1839-ben; Hlasiwetz, Liebig és Pettenkofer vezetése alatt chemiát tanult s 1862-ben Innsbruckban habilitált, hol 1867-ben a chemia rendes tanára lett. 1869-ben Bécsbe ment, hol 1879-ben a tud. Akadémia tagja lett. Kísérleti dolgozatai majdnem mind a szerves chemia körében mozognak. Elhunyt augusztus 3-ikán.

Becker Ottó, kitünő szemorvos, született 1828 május 3-ikán Ratzeburgban, középiskoláit odahaza elvégezvén, theológiát és filozófiát tanult az erlangeni egyetemen, 1848-tól 1851-ig pedig matematikát és természettudományokat Berlinben; 1851-ben Bécsbe ment, hol 1854-től 1859-ig az orvosi tudományokat végezte és 1868-ban Heidelbergába hívták meg a természet egyetemi tanárának. Kiválóbb dolgozatai: »Atlas der pathologischen Topographie des Auges« és »Pathologie und Therapie des Linsensystemes«. Elhunyt februárius 10-ikén Heidelbergában.

Berghaus Hermann, kartografus, született 1828 november 16-ikán Herford wesztfáliai községben, hol atyja ev. lelkész volt, unokaöccse a kiváló kartografus és geográfiai írónak **Berghaus Heinrich**-nak, kinek buzdtására már 1845 óta foglalkozott térképrajzolással, s 1850-ben Perthes Góthába hívta. Térképei közül kiemelendők a következők: »Allgemeine Weltkarte in Mercators Projection« (1859, 2-ik kiadás 1869), »Karte des Oetzthaler Gletschergebiets« (1861), »Chart of the World« (1863, tizedik kiadás 1882-ben), »Physikalische Karte der Erde« (1874), »Physikalische Wandkarte von Europa« (1875), »Karte der Alpen« (1878), »Physikalische Wandkarte von Afrika« (1881), **Petermann** füzeteihez számos derék térképet rajzolt, s **Stieler** atlaszának ujjá alakítása az ő érdeme; a hazánkbeli iskolák számára ő készítette a tanításhoz szükséges térképeket. Elhunyt december 3-ikán Gothában, a hol teste, kívánsága szerint, elégettetett.

Brehmer Hermann, a tüdőbetegek számára Görbersdorfban rendezett nagyhírű intézet vezetője és tulajdonosa, elhunyt december 26-ikán. Intézetét 1854-ben alapította, s ez volt az első ilyenmű intézet; alapos tanulmányozója volt a tüdőgyuladásnak és tüdővésznek. Több érdekes irodalmi munkája közül kiemelendő »Die Heilung der chronischen Lungenschwindsucht«; ügyesebb assistensei utóbbi időkben sok fontos megfigyelést és értekezést közöltek az ő intézetéből.

Bunge, Alexander von, az orosz botanikusok nesztorja, a híres utazó és növénybúvár, született 1803 szeptember 24-ikén Kiewben; a dorpati gimnáziumot elvégezvén, az orvostudományok mellett a botanikával foglalkozott s 1825-ben orvosdoktor, s a következő évben körorvos lett. Ezután nagyobb utazásokat tett az Altai-hegységben, a hol Tsingikstei-ig a kínai határterületre jutott el; kikutatta a Veretinski-alpokat és a Telezki-tó környékét, Salair és Katunja területét s a Cholsun hegyvidékét. 1830-ban az orosz tud. akadémiától szervezett expedícióban a Góbi sivatagot és Peking környékét kutatta. 1833-ban a növénytan tanára Kazánban, s 1836-ban a dorpati egyetemen a növénytan tanára és a fűvészkert igazgatója lett. E minőségében ismét nagy kutató utazásokat tett, s 1860 óta az így gyűjtött anyaghalmoz tudományos feldolgozásával foglalkozott, a mit 1867-ben történt nyugalomba vonulása után is folytatott. Oroszország flórájának ismertetésén kívül fő érdeme a steppevidékek és a középázsiai országok növényvilágának átkutatása, sőt a kertészet is több dísnövény meghonosítását köszöni neki. Munkái közül kiemelendők a következők: »Enumeratio plantarum, quas in China boreali collegit« (1831), »Plantarum mongholicochinensium decas I.« (1835), »Reliquiae Lehmannianae« (1854), »Tentamen generis Tamaricum« (1852), »Zusammenstellung der Arten der Gattung Cousinia«, »Enumeratio Salso-

lacearum asiaticarum« (1880) stb. Elhunyt július 18-ikán.

Burton, Richard Francis, a híres angol afrikai utazó, született 1821 márczius 19-ikén Hertsbén; az oxfordi egyetemen tanult és vagyonos szüleivel rendkívül sokat utazott Európában. 1842-ben Keletindia ment mint katonatiszt, s itt kezdte meg irodalmi működését is több becses történeti, földrajzi és nyelvészeti munkájával. 1853-ban mozlím öltözetben meglátogatta Mekktát s Mediínát s eljutott Harrarba, hol előtte európai ember még nem volt. A Nilus vidékére tervezett saját expedíciója nem sikerülvén, 1856 végén a londoni földrajzi társaság megbízásából Afrika belsejébe indult a Tanganyika tó vidékének kutatására, a melyet csak 1858-ban értek roppant küzdelmek árán. Ez útjáról két kötetes munkát írt. Majd az Egyesült-Államokban tett nagyobb utakat, a mely kirándulásainak eredménye a mormonokról írt, ma is becses munkája. Később angol konzul lett Fernando Po szigetén, majd Santosban Braziliában, s később Damaskusban, s legutóbb Triesztben. Konzulsága alatt is örökké járt-kelt, meglátogatta a Kamerun hegységet, Dahomey császárságot, Gabun vidékét, a Kongó torkolatát, Minas Geraes arany- és gyémánttermő vidékét, Argentínát, Paraguayt, keresztül ment a Pam-pákon és Andeseken át Chilebe és Peruba s egy 2000 kilométernél hosszabb csónakutat tett San-Franciscoba. Minden útjáról külön könyvet adott ki; »The Highlands of Brazil« cz. műve most is becses, valamint »Unexplored Syria« czímű két kötetes munkája is. Irodalmi munkái mellett legnagyobb érdeme, hogy ő volt az első európai úttörő utas Afrika belsejébe, a hol a Tanganyika tavat fölfedezte. Elhunyt október 20-ikán.

Buys-Ballot, Christophorus Henricus Didericus, hírneves meteorológus, sz. 1817 október 10-ikén Kloetingenben, Seelandban; 1844-ben a chemia és mineralógia tanára az utrechtai egyetemen, 1847-ben

a matematika, 1870-ben a kísérleti fizika tanára Utrechtben, a hol 1854-ben a meteorológiai intézetet alapította, a melynek igazgatója lett. Munkáin kívül a töle megállapított és máig is róla nevezett széltörvény tette nevét halhatatlanná a meteorológiában, a mely törvény a szél irányának és a légnyomásnak egymástól való függését mondja ki, s megállapítja e kapcsolat szabályát, a miként ez Heller »Az időjárás« című munkájában (Könyvkiadó Váll. XXXIII. k. 108. l.) le van írva. Ezt az úgynevezett »izobári széltörvényt« Buys-Ballot fejtette ki tudományosan, s ő értékesítette az időjárás tanában. Elhunyt februárius 3-ikán.

Büchner, Philipp Theodor, a chemia tanára a darmstadti műegyetemen, született 1821 márczius 25-ikén Mainzban; gyógyszerésznek készült, s Münchenben és Giessenben chemiát tanult; 1845-től 55-ig a mainzi főreáliskolán a chemiát tanította, s onnan ment a darmstadti felsőbb ipariskolába a chemia tanárának. Ez az ipariskola később polytechnikummá alakíttatván, Büchner 1863-ban rendkívüli, hat évvel később pedig rendes tanárrá neveztetett ki, a mely minőségében 1880-ig működött. Az ipari chemia sok czélszerű eljárásmodot köszön az ő találmányságának; a sellakk fehérítése, folyós enyv készítése, az úgynevezett bronzlakkozás főképen a színes papírok és tapéták gyártásában, több más hasznos találmánnyal együtt mind töle erednek. »Lehrbuch der anorganischen Chemie« című munkája több kiadásban ismertetes. Elhunyt februárius 18-ikán.

Carnelley, Thomas, az aberdeeni egyetemen a chemia tanára, született 1852 október 22-ikén Manchesterben, Roscoe, később Kekulé vezetése alatt chemiát tanult s 1879-ben a chemia tanára lett a Firth-College-n Sheffieldben, 1882-ben a dundeei egyetemen, de 1888-ban az aberdeeni egyetemre hívták meg. Kiválóbb dolgozatai azok, a melyek az elemek és vegyületek atómsúlya és fizikai tulajdonságai közt

levő kapcsolatra, sok test olvadás- és forráspontjára, a nagy nyomásnak kitett jégre, valamint a calorimetrikus eljárásra vonatkoznak. Önállóan megjelent több munkája közül a kétkötetes »Phisico-Chemical Constants, Melting and Boiling Point Tables« összefoglaló művét említjük. A szövőipar, valamint a fehérítés, kartonfestés és a szövetyomtatás körében szintén tett újításokat. Elhunyt augusztus 27-ikén.

Croll James, jó nevű geofizikai fró, született 1821-ben Little Whitefieldben, Perthshireben; 1867—1881-ig Skócia geológiai fővételénél működött. Több munkái: »On the physical cause of the change of climate during the glacial epoch« (1864), »Climate and time in their geological relations« (1875), »Discussions in climate and cosmologie« (1885), »The philosophical basis of evolution« (1890). Elhunyt december 15-ikén Perthben.

Dapsy László, a budapesti ref. főgimnáziumban a természetrajz tanára, született Miskolczon 1843 februárius 28-ikán; gimnáziumi tanulmányait szülővárosában, Debreczenben a bölcsészeti és theológiai tanfolyamot elvégezvén, Angliába ment, hogy ismereteit és tanári pályára való készülteit befejezze. Londonban, Edinburgban természeti és gazdasági tanulmányokkal foglalkozott; haza kerülvén, a budapesti ref. gimnázium tanára lett. Nagy tevékenységet fejtett ki az irodalomnak főleg gazdasági szakmájában, s e tevékenységében Anglia és Amerika volt eszményképe. »A talajkimerülés befolyása az államok életére« című dolgozata már 1868-ban feltűnést keltett, s azóta a Pesti Naplóban, Vasárnapi Ujságban, s a szerkesztésében és kiadásában tíz éven át megjelent »Magyar Föld« című gazdasági napilapban szolgálta irodalmunkat; »Általános növénytan«, »A geológia alapvonalai« (Page nyom) című dolgozataival pedig tankönyvirodalmunkat gyarapította. Társulatunkba 1867-ben lépett be, s a hetvenes években a választmányának is tagja volt. E lapok ha-

sábjaian számos közleménye jelent meg, de legmaradandóbb emléket a Könyvkiadó Vállalat indítványozásával állított magának, a melyben mindjárt Darwin »A fajok eredete« kétkötetes munkáját át is ültette nyelvünkre. Utóbbi időkben gyakorlati gazdasággal is foglalkozott, de azért szakított időt hozzánk a titkárságba fel-fellátogatni, s midőn Társulatunk terjeszkedését és izmosodását látta, olykor előhozakodott azzal a szomorú multtal, a midőn könyvtárunk egy szobáskában egyúttal a szolga lakása is volt. Elhunyt május 29-ikén.

Favre Alphons, kitünő geológus, született 1815 márczius 30-ikán. 1844-től 1852-ig Genfben az egyetemen a geológia tanára, a francia tudományos Akadémia mineralógiai osztályának tagja, a kinek az Alpések geológiai átkutatásában kiváló érdemei vannak, elhunyt július 11-ikén Genfben.

Fearnley, Carl Fredrik, csillagász, született 1818 december 19-ikén Fredrikshaldban; 1844-ben Chrisztianiában obszervátor a csillagvizsgáló intézetben, 1857-ben a csillagászat tanára, 1861-ben a csillagvizsgáló intézet igazgatója ugyanott. 1860-ban a teljes napfogyatkozást Spanyolországban figyelte, részt vett az Astronom. Gesellschaft zónamegfigyeléseiben, valamint az európai fokmérésben. Elhunyt augusztus 23-ikán.

Frey, Heinrich, Európa legkitünőbb entomológusainak egyike, született 1822 június 15-ikén Frankfurt a. M.-ban; Bonnban, Berlinben és Göttingában orvostudományokat tanult s 1848-ban Zürichbe hívták meg a hisztológia és az összehasonlító anatómia tanárának, a hol később a polytechnikumon az állattan tanszékét is elvállalta. Gyűjteményei a világ legkitünőbbjeihez tartoznak s számos tőle fölfedezett fajt tartalmaznak. Irodalmi munkái közül kiemeljük a következőket: »Histologie und Histochemie des Menschen« (1859, ötödik kiadásban 1875), a melyet francia, angol és orosz nyelvre is lefordítottak; »Das Mikroskop und die mikro-

skopische Technik« (ötödik kiadás 1874, négy nyelven); számos entomológiai dolgozatai közül »Linnaea entomologica«, továbbá »Die Tineen und Pterophoren der Schweiz« (1856) és »Lepidopteren der Schweiz« (1880) czímű dolgozatai említhetők. Elhunyt januárus 17-ikén.

Gavarret, tanár Párizsban az orvosi fakultáson, született 1809-ben. Irodalmi munkái közül kiemeljük a következőket: »Traité d'électricité« (két kötet 1857), »Physique biologique« (1869), »Acoustique biologique« (1877) stb. Elhunyt augusztus 31-ikén Valmont várában.

Halske, Johann Georg, elektrotechnikus, született 1814 június 30-ikán Hamburgban; mechanikus lett s 1844-ben Berlinben chemiai készülékek számára gyárat épített; néhány évvel később Werner Siemenssel telegráfépítő intézetet rendezett be, a mely rövid időn világhírvé lett, különösen mióta az elektrotechnika óriás léptekkel haladt előre. Budapest elektromos vasutait is a »Siemens és Halske« czég építette. Elhunyt márczius 18-ikáa Berlinben.

Hébert, Edmond, geológus, született 1812 június 12-ikén Villefar-geauban (Yonne dep.), 1857 óta tanár a Sorbonne-n és a francia tudományos akadémia mineralógiai osztályának tagja, a ki különösen »Oscillations de l'écorce terrestre« és »Les mers anciennes et leurs rivages dans le bassin de Paris« czímű dolgozatairól nevezetes, elhunyt április 8-ikán Párizsban. Egész életét a stratigrafiai geológiának szentelte s félszázados munkálkodása alatt sokat végzett. 1876-ban eljött hazánkba is s az anthropológiai nemzetközi kongresszus alkalmával bejárta Budapest környékét, a Bakonyt, a Vértest fel Esztergomig; tiszteleti tagja volt a Magyarhoni Földtani Társulatnak is. A nemzetközi geológiai kongresszusokon tevékeny részt vett s az első kongresszusnak 1878-ban Párizsban elnöke vala.

Bővebb életrajza a Földtani Közlöny XXI. kötetében található.

Hirn, Gustav Adolf, fizikus, született 1815 augusztus 21-ikén Logelbachban Kolmar mellett; előbb atyja festőgyárában volt chemikus, később mint mérnök működött egész 1880-ig. Ekkor Kolmarban meteorológiai intézetet alapított és egészen a tudománynak szentelte magát. Munkái majdnem mind a technika kérdéseit érintik; levezte a ventilátorok matematikai elméletét és igen becses adalékokat szolgáltatott a hőelmélet és a dörzsölés tanához. Legfontosabb dolgozatai a gőzgépek elméletére vonatkoznak, s ő bizonyította be kísérletileg a gázok túlhevítésének Clausius-tól elméletileg kiszámított értékét. Legfontosabb munkájának a címe: »Exposition de la théorie mécanique de la chaleur«. De szómol dolgozatot írt a fizika más ágai-ból is; »Théorie mécanique de la chaleur« című műve már 1875-ben harmadik kiadást ért. Munkálatai hosszú sorának jegyzékét az érdeklődők megtalálják Gubernatis Dictionnaire international-jában, tudományos jellemzését pedig a »Himmel und Erde« folyóirat II. kötetében. Elhunyt januárius 14-ikén kolmari birtokán.

Jäger Hermann, nagyhercegi udvari igazgató kertész Eisenachban, elhunyt januárius 5-ikén 75 éves korában. Irodalmi munkái közül említésre méltók a következők: »Gartenbau und Gartenkunst sonst und jetzt«, »Deutsche Bäume und Wälder«, »Der Obstbau« (1871); egyik kertészeti könyvét Hérics és Mauthner magyarra is lefordították, s annak alapján hazai viszonyainkhoz alkalmazva jó kézikönyvet csináltak »A növények magról való tenyésztése« (1889) címen, a melyről a Term. tud. Közl. XXII. 1890. évi kötetének 162. lapján szólottunk. »A kertészet kézikönyve« című munka szintén Jäger művéből van fordítva.

Janka Viktor, botanikus, a magyar nemzeti múzeum növényteni osztályának öre, született 1837 december

24-ikén Bécsben. Pályáját mint katona kezdte meg s végig küzdte a 66-iki hadjáratokat vértés főhadnagyi minőségben. Szenvedélyesen foglalkozott a botanikával, s ez vonta magára Haynald érsek figyelmét, a kinek gyűjteményében is dolgozott, s a kinek pártfogása mellett 1870-ben nevezték ki a múzeumhoz. Hazánk növényteni tekintetben való kutatásában és megismertetésében nagy érdemei vannak, s gazdag irodalmi tevékenységének gyümölcseit legnagyobbbrészt az Oesterr. Botanische Zeitschrift hasábjain tette közé, a melynek 1865-ik kötetében található életrajza is. Munkálatainak jegyzéke Szinyei »Magyarország természettudományi és matematikai könyvszeté«-ben foglal-tatik. 1881-től Társulatunk megbízásából egy nagyobb illusztrált munkán dolgozott, a mely a Balkánfélsziget növényeinek leírását s ezzel kapcsolatban hazánk délkeleti flórájának megvilágosítását tűzte céljául; sajnos, hogy az utóbbi időben betegeskedése gátolta őt a munka előbbrevitelében. Elhunyt augusztus 9-ikén.

Kummer, Ernst Eduard, kitünő matematikus, született 1810 januárius 29-ikén Sorauban, 1832-ben tanár a liegnitzi gimnáziumban, 1842-ben pedig a matematika rendes tanára lett a boroszlói egyetemen; 1855-ben a berlini Akadémia levelező tagja s a következő évben ugyancsak Berlinbe az egyetemre hívták meg rendes tanárnak, a hol az Akadémia örökös titkára lett. 1857-ben elnyerte a párizsi Akadémia nagy matematikai jutalmát. Dolgozatai, a melyek a felsőbb mennyiségtan legnehezebb problémáival foglalkoznak, a Crelle-féle »Journal«-ban, 1856 óta pedig a berlini Akadémia kiadványai-ban jelentek meg. Elhunyt januárius 28-ikán.

Küchenmeister, Gottlob Friedrich Heinrich, jeles orvos, született 1821 januárius 22-ikén Buchheimban, 1840-ig Lipcsében tanult s 1846-ban promoveáltatott, s gyakorló orvos lett. A házinyulak tifuszát vizs-

gálva, egyik bonczolásakor a nyúlban először talált *Cisticercus pisiformis*-t, s ettől kezdve az állati paraziták fejlődés-történetének tanulmányozásához látott, és e tekintetben oly úttörő vizsgálatokat tett, a melyek nevét megörökítették. Igen sok irodalmi dolgozatai közül a következők méltók figyelemre: »Versuche über die Metamorphose der Finnen in Bandwürmer« (1852), »Entdeckung über die Umwandlung der sechshakigen Brut gewisser Bandwürmer in Blasenbandwürmer« (1853), »Ueber Cestoden im Allgemeinen« (1853), »Lehrbuch über die im und am Körper des lebenden Menschen vorkommenden Parasiten« (3-ik kiadás 1878/9), a mely angolul is megjelent 1857-ben, »Die therapeutische Anwendung des kalten Wassers bei fieberhaften Krankheiten« (1869), »Die Feuerbestattung« (1875). Ezenkívül számos értekezést írt a folyóiratokban az orvosstan története, az orvosi gyakorlat és diagnózis köréből. Utóbbi időkben Drezdában élt, a hol április 13-ikán elhunyt.

Löw ig, K ar l J a k o b, a szerves chemia kitünő művelője, született 1803 márczius 17-ikén Kreuznachban; gyógyszerészésre szánván magát, 1823--25-ben Heidelbergában chemiát tanult s egy ideig G m e l i n assistense volt; azután M i t s c h e r l i c h vezetése alatt dolgozott Berlinben; Heidelbergában habilitált és 1833-ban a chemia tanára lett a zürichi egyetemen. 1853-ban B u n s e n helyére Boroszlóba hívták, a hol azután hosszú évek során áldásos tevékenységet fejtett ki a tudományban és a tanügy terén is. Igen értékes vizsgálataival szélesbbitette a brómrról való ismereteinket s behatóan foglalkozott az ásványvizek elemzésével. Érdemei vannak sok technikai kérdések tisztázása körül is, foglalkozott a timföld és maró alkáliák előállításával és Schlesia iparának emelése körül nagy érdemeket szerzett. Elhunyt márczius 27-ikén Boroszlóban.

M a r b a c h, G o t t h a r d O s w a l d, természettudományi író, született 1810

április 13-ikán Jauerben Schlesiában; 1845 óta Lipcsében az egyetemen a filozófiai fakultáson volt tanár. Ő adta ki a »Physikalisches Wörterbuch«-ot öt kötetben 1834—1838-ban, a melynek második kiadása hat kötetben 1850—1859-ben jelent meg. Elhunyt július 28-ikán Lipcsében.

M e t z g e r E m i l, geográfus, született 1836 október 19-ikén Koblenzben, hosszabb időn át holland szolgálatban főnöke volt a trigonometriai felvételeknek, 1875 óta Stuttgartban irodalmilag működött s »Geographisch-statist. Weltlexikon«-ja czímű munkájával tette nevét halhatatlanná. Elhunyt július 6-ikán Stuttgartban.

M o n t i g n y, C h a r l e s M a r i a V a l e n t i n, fizikus és csillagász, született 1819 januárius 8-ikán Namurban Belgiumban; itten, azután Antwerpenben és Brüsszelben mint a fizika tanára működött; főképpen az állócsillagok ragyogására vonatkozó tanulmányairól nevezetes tudós, a ki a tudományt sok fontos segédeszköz szerkesztésével is szolgálta; a bányák levegőjének mozgássebességét mérő eszközét 1857-ben akadémiai éremmel tüntették ki; föl- említhető még az ő egyetemes meteorográfja, mely az elektromosság alkalmazásával a meteorológiai elemeket önmagától följegyezi; továbbá scintillométere, mely ma is használatos. Elhunyt márczius 16-ikán.

M o u s s o n A l b e r t, kitünő fizikus, meteorológus és geológus, előbb a zürichi politechnikumon a fizika tanára, született 1805-ben. Több munkája közül nálunk legjobban ismeretes jó tanácskönyve: »Die Physik auf Grundlage der Erfahrung« (1871, három kötetben), a mely több kiadást ért; ezenkívül számos dolgozata látott napvilágot, melyek különösen a regelációra és a jégnek nagy nyomás alatti rugalmas magaviseletére vonatkoznak. Elhunyt november 6-ikán Zürichben 85 éves korában.

N a s m y t h, J a m e s, híres mérnök, született 1808 augusztus 19-ikén Edinburgban; a gépépítéstanra adván

magát, 1834—1856-ig Manchesterben egy nagy gyárban dolgozott, a melytől 1857-ben megvált. Legkiválóbb találmánya a gőzkalapács (1838, javítva 1842), továbbá a gőzbak vagy czölöpverő, azután a túlhevített gőz alkalmazása kavarásnál stb. 1857 óta csillagázzal foglalkozott, s a tőle szerkesztett teleszkóppal bő vizsgálatokat tett a Hold fizikai alkotását illetőleg és Carpenter-rel együtt ki is adta »The Moon, considered as a planet, a world, and a satellite«, mely németül is megjelent. Elhunyt május 7-ikén Londonban.

Neumayr Melchior, a bécsi egyetemen az őslénytan és a geológia tanára, született 1845 október 24-ikén Münchenben, gimnáziumi tanulmányait Stuttgartban végezte s 1863-ban szülővárosába ment jogtudományokat hallgatni; itt azonban a geológiai és paleontológiai előadások inkább a természeti tudományok felé vonták, s atyja beleegyezésével a jogot abbahagyta, de Gumbel, Jolly, Liebig és Bunsen előadásait annál nagyobb buzgalommal látogatta, s Heidelbergában Bencke vezetése alatt kedves tudományára, a geológiára fordította idejét. Münchenben, hol a hetedik szemeszterben promoveáltatott; Zittel-lel és Waagen-nel érintkezésbe lépett, a kitől a Darwin-féle elméletben kapott oktatás egész gondolatkörére behatással volt. A bécsi birodalmi geológiai intézet főlvételeiben nagy szorgalmat fejtett ki; 1870-ben magántanár lett Heidelbergában, de három év multán rendkívüli, 1879-ben pedig rendes tanárrá nevezetett ki a bécsi egyetemen. Főbb munkái: »Erdgeschichte« (1886—87, 2 kötet), »Jurastudien«, »Die Stämme der Thierwelt«, a melynek csak első kötete jelenhetett meg 1889-ben, a második kötet befejezetlen maradt. Franciaországban, a Kárpátokban, keleten tett nagy utazásai alatt roppant anyagot gyűjtött össze s többek közt a juraformáczióknak és faunájának kitünő ismerője volt. Elhunyt januárius 29-ikén.

Niemeyer Paul, több népszerű

orvosi dolgozat szerzője, született 1832 márczius 9-ikén Magdeburgban; elhunyt februárius 25-ikén Berlinben. »Gesundheitslehre des menschlichen Körpers« (1876) és »Die Sonntagsruhe vom Standpunkte d. Gesundheitslehre« (1883) című munkái nagy olvasóközönség kezébe kerültek.

Nussbaum, Johann Nepomuk v., az újabb sebészet kimagasló képviselője, született 1829 szeptember 2-ikán Haidhausenben, már tanuló korában különös kedvet mutatott a sebészeti műtétek iránt. 1852-ben a müncheni közkórházban assistens lett; első tudományos dolgozata 1853-ban jelent meg és 1856-ban tette közzé a szemgyógyítás terén korszakalkotó tanulmányait. 1857-ben mint magántanár habilitált s a Hauer-féle gyermekkórházban első műtevő lett, és 1860-ban egyetemi tanárrá nevezetett ki; ugyanekkor magánklinikát is szervezett, a melyet majdnem utolsó pillanatáig személyesen vezetett. »Vier chirurgische Briefe« című művét ifjú kollegáinak ajánlotta. Az 1870—71-iki hadjáratban érvényesült legjobban az ő sebészi képessége; mint főtörzsorvos ment a hadsereggel Franciaországba, s érdemeiért azután sok megtiszteltetés érte úgy hazájában, mint a külföld tudományos köreiben. Dolgozatainak eredményeit nyolczvan monografiában foglalta össze, a melyekben a sebészet minden fontos kérdése tárgyalva van. Főbb munkái ezek: »Anleitung zur antiseptischen Wundbehandlung« (1885), ugyanez tetemesen bővítve »Leitfaden zur antiseptischen Wundbehandlung« (1887) czímmel is megjelent; »Eine kleine Hausapotheke« (1882), »Die erste Hilfe bei Verletzungen« (1886), »Neue Heilmittel für Nerven«, »Therapie und Pathologie der Ankylosen«, »Verletzungen des Unterleibs« stb. Súlyos influenzája óta nem tudott teljesen magához térni s elhunyt október 31-ikén Münchenben.

Parker, William Kitchen, előbb az összehasonlító anatómia tanára a Surgeons-Collegen Londonban, a ki

a tyúkok, békák stb. koponyájáról több rendbeli monografiát írt, s a »Morphology of the Scull« (1877) című munkának is a szerzője, született 1823 június 23-ikán Dogsthorpeban Peterborough mellett, elhunyt július 3-ikán Cardiffban.

Peligot, Eugene Melchior, tanár a Conservatoire des Arts et Métiers-en, az École centrale-n Párizsban, a tudományos Akadémia földművelésügyi osztályának tagja, született 1811 március 24-ikén Párizsban. Számos értekezést írt a cukorneműek chemiájáról, a cukorrépa természetéről, némely anyagoknak a növények által való áthasoníthatóságáról; tisztán chemiai tárgyú dolgozatai vannak a chrómról, valamint az uránról. Elhunyt április 15-ikén Párizsban.

Peters, Christian Heinrich Friedrich, széles körben ismert csillagász, született 1813 szeptember 19-ikén Coldenbüttelben Schleswigben; tanulmányait Berlinben végezte, ahol 1836-ban 23 éves korában doktorrá promoveáltatott, majd Göttingába ment, ahol a híres utazó és geológus Sartorius von Waltershausen intézkedéséből az Etna vidékére küldetett trigonometriai felmérések végett, hol 1838—43-ban, öt évig tartózkodott. Azután az olasz földfelvételek igazgatója lett, a honnan az 1848-iki mozgalmak miatt távoznia kellett. Később utazgatott és Konstantinápolyban állami szolgálatba lépett, honnan a krími háború miatt távoznia kellett. Alex. von Humboldt jóakaró ajánlatával ellátva 1854-ben Cambridgeben, Észak-amerikában kapott állást, azután Washingtonban a Coast Survey tisztviselője s végül 1858-ban Clintonban a Litchfield-Observatory igazgatója és a Hamilton-Collegen a csillagászat tanára lett, amely állását haláláig betöltötte. A csillagászat tudománya a szorgalmas munkának maradandó becsű fölfedezéseket és dolgozatokat köszön; főleg a planetoidok fölfedezésében valóságos mester volt, s nem kevesebb mint 48

planetoidot fedezett fel, tehát az ismereteknek egy hatodát. Csillagmappái valódi tudományos becsűek, ezeknek egy részét 1882-ben 20 lapon ki is adta. Bővebb tudományos jellemzése a »Himmel und Erde« 1890. évi folyamában található. Elhunyt 1890 július 19-ikén.

Schafhäutl, Carl Franz Emil von, geológus, született 1803 februárius 16-ikán Ingolstadtban. Előbb matematika-fizikai, különösen akusztikai tanulmányokkal foglalkozott, s már tanuló korában »Pellison« álnév alatt több dolgozatot közölt a hangtanból; 1833-tól az aczélygyártást tanulmányozta Angliában, s pár nagyobb utazása után a müncheni egyetemen a geognoziának, a bányászat és kohászatnak tanára lett. A »Schafhäutl-féle szabadalmazott por«-t minden bányász ismeri. Több tudományos folyóiratnak volt a munkatársa; művei közül kiválnak: »Geognostische Untersuchungen des südlichen Alpengebirges« (1849), »Bericht über die Musikinstrumente etc.« (1854), »Der echte Gregorianische Choral in seiner Entwicklung« (1869). Elhunyt februárius 25-ikén.

Schenzl Guidó, a budapesti II. kerületi főreáliskola és a központi meteorológiai intézet volt igazgatója, akadémiai tag és társulatunknak évek során át választmányi tagja, utóbb az admonti Benedek-rend adminisztrátora, ki hazánk fizikai viszonyainak kutatásában maradandó érdemeket szerzett, született 1823 szeptember 28-ikán Hausban Stájerországban; elhunyt november 23-ikán. Életrajzi adatait és tudományos jellemzését a Természettud. Közöny XXII-ik, 1890. évi kötetében a 633. lapon már közöltük.

Schmid Mülheim, derék chemikus. Az állatorvostanban képezte magát, de később chemia-fiziológiai tanulmányokkal foglalkozott az állati chemiai ismereteket igen értékes dolgozatokkal gazdagította; a fehérjefélék emészthetőségéről, a tej összetételéről, az állati tuberkulózis, a lépfenéről szóló értekezései és vizsgálatait, valamint a hús

chemiája körében tett kutatásai mind becses adalékok a tudományra nézve. Nagyobb munkái közül »Handbuch der Physiologie der Hausgethiere« (1879) és »Handbuch der Fleischkunde« (1884) címűek említhetők. Elhunyt július 22-ikén.

Schwarz, Carl Leonhart Heinrich, chemikus, született 1824 januárius 27-ikén Eislebenben, tanult Halleban, Giessenben, Berlinben, Lipsében, Göttingában és Párizsban, habilitált 1849-ben Boroszlóban. 1863-ban Boroszlóban a chemia tanárává nevezetett ki, a honnan később Grácba hívták el. Sok tudományos értekezésein kívül több nagyobb önálló munkát is írt, a melyek közül »Ueber das Maassanalyse, besonders in Anwendung auf die Bestimmung des technischen Werthes der chemischen Handelsproducte« című dolgozata két kiadást ért. A czukorgyártás terén is sok érdemet szerzett. Elhunyt szeptember 15-ikén.

Schwarzenbach Valentin, chemikus, született St.-Gallenben, Baselben orvosi és természettudományokat tanult, s egy ideig Schönbein assistense volt; később Párizsba ment, a hol fiziológiát tanult s Claude Bernard assistense lett. Würzburgban mint az orvostan és fiziológiai chemia docense habilitált, s 1862-ben a berni egyetemen a chemia és gyógyszerészet tanára lett. A berni egyetemi laboratórium megteremtése, illetőleg kibővítése az ő munkája. Schwarzenbach kísérleti vizsgálatai a többek közt az ozonra, a fehérjefélékre és alkaloidákra terjednek ki. Elhunyt április 12-ikén.

Siewert, a danzigi gazdasági vegykísérleti állomás igazgatója, ki 1870—1874-ben az Argentínai köztársaságban a cordobai egyetemen tanárkodott s később Saltaban collegiumi tanító volt, elhunyt februárius 16-ikán. Tudományos dolgozatai legnagyobbbrészt az elemző chemia terén mozognak, s közülök kiemelendők: »Ueber das Atomgewicht des Chroms«, »Ueber die Alkaloide der Lupinus-Arten«, »Ueber

den Stickstoff der im Körper verbrauchten Eiweisskörper«.

Silvestri Orazio, chemikus, 1862—1872 a chemia, 1877-től az ásványtan és a chemiai geológia tanára, s ugyancsak az 1877-ben alapított Aetna-obszervatórium igazgatója a cataniai egyetemen, elhunyt augusztus 17-ikén. Az 1872—77. évi időközben Turinban az iparmúzeumon a technikai chemiát tanította. Dolgozatai az ásvány- és földtan chemiai részére terjednek ki, s főképen az Etna vulkáni tüneményeinek vizsgálatát s a vele kapcsolatos láva és más termékek elemzéseit tárgyalják, és legnagyobbbrészt a cataniai természetrajzi Akadémia kiadványaiban jelentek meg. Mint az olasz Alpes-Club szicíliai osztályának elnöke mindenképen azon volt, hogy az Etna környékét az utazó tudós vizsgálóknak hozzáférhetővé tegye.

Smyth, Sir Warrington W., a londoni bányászati iskolán a bányászat tanára, született 1817-ben Nápolyban. Felsőbb iskoláit Cambridgeben végezte, 1839-ben Berlinbe ment, a hol Humboldt, Buch és Dechen-nel megismerkedett, azután Freibergben Neumann, Breithaupt és Reich előadásait hallgatta. Nagy utazásai közben Európa majd minden nagyobb bányáját meglátogatta s később Bátor Waltershausen-nel több ideig tanulmányozta az Etnát. Ásvány- és kőzettani meghatározó ismereteit Bécsben szerezte Haidinger vezetése alatt, a honnan hazánkba jött Selmečz vidékét tanulmányozni s 1842-ben a lánchíd építése alatt Clark útmutatásai szerint megtekintette ama bányákat, a melyekből a köveket és a hidraulikus meszet szállították, azután Hauer és Patera társaságában Urvölgyet, Magurkát, Garamvölgyet, délen Oraviczát, Szászkat látogatta meg; Székelyföldön mammaliga kosztan geologizáltak s útközbe ejték Borsa, Kapnikbánya, Felsőbánya, Nagybánya, Nagygág, Verespatak vidékét. 1851-ben a londoni kir. bányaiskolába hívták meg, a hol haláláig tanárkodott. Önállóan foglalkozott a

bányaszerencsétlenségek meggátlásának módjaival, s irodalmi dolgozatai közül legjobban el van terjedve a kőszénről és bányászatról (Rudimentary Treatise on Coal and Coal Mining 1861) szóló műve, a mely hat kiadást ért s az európaiakon kívül kínai nyelvre is le van fordítva. A korona bányáinak inspektora volt. Elhunyt június 19-ikén Londonban. Bővebb életrajza a Földtani Közöny XXI. kötetében található.

S o r e t L o u i s, kitűnő fizikus, született 1827 június 30-ikán Genfben, hol az egyetemen a kísérleti fizika és mineralógia tanára lett. Dolgozatai főképez elektromosság, a fény polárossága, a színeképelemzés, valamint a meteorológiai körébe vágnak; az ozonról és a víz színéről szóló munkái úgyszólván korszakalkotók voltak. Beható dolgozatait az »Archiv des sciences physiques et naturelles«, az »Annalen der Chemie«, »Comptes rendus« folyóiratokban találjuk. Elhunyt május 13-ikán Genfben.

S t o c z e k J ó z s e f, a magyar műegyetemen a műszaki fizika tanára, a M. Tud. Akadémia másodelnöke, született Szabadkán 1819 januárius 20-ikán, középiskoláit Pécsen végezván, Pesten előbb a papnöveldének, majd az egyetemhez csatolt mérnöki intézetnek lett tanítványa, hol a geodéziából tanársegéd lön Peczelt tanár mellett. 1847-ben, midőn a József-főipariskola szerveztetett, rendes tanára lön a természettannak. Ez az ipariskola 1861-ben műegyetemmé fejlődött, s ebben neki rendkívül nagy érdemei vannak. Ő volt ez intézet első magyar igazgatója, s mint ilyen, lelkének egész szeretetével igyekezett azt a kor színvonalára emelni s ottan megtartani; tíz évi igazgatósága alatt létesültek azok az üdvös reformok, melyek a szerény intézetből tekintélyes, valódi műegyetemet teremtettek. A műegyetem autonómiájának életbe lépésekor ő lett az első rektor. Egyike volt a legkitűnőbb tanároknak, kinek előadásai lebilincseltek a hallgatóság figyelmét, s a levezetett matematikai formulák világos és meggyőző magyarázata ott ma-

radt tanítványai emlékezetében állandóan. Mint a tanárképezde igazgató tanára sok derék professzort nevelt a magyar tudományosságának és a tanügynek. Érdemeiért a M. Tud. Akadémia már 1858-ban levelező, két évre rá rendes tagjául választotta, 1867-ben a harmadik osztály elnöke s az igazgató tanács tagja, s végül az akadémia másodelnöke lett. Felsőbb helyen is elismerték érdemeit, a midőn kir. tanácsos, azután a vas-koronarend III. osztályú lovagja és élethosszigan a főrendiház tagjává neveztetett ki. Első művét »A kis katoptrikai kathetométerről« még tanársegéd korában 1845-ben írta; önálló kutatásokon alapuló számos becses dolgozata Poggenдорf »Annal«-jaiban jelentek meg. Újabb dolgozatai az apró időközök és nagy sebességek mérésére, a színeképelemzésre, a Poisson-féle tételekre, a barometrikus magasságmérésekre, a meteorológiai megfigyelésekre, s a Tata-tóvárosi ivóvíz Budapestre vezetésének kérdése alkalmából, a föld alatt vezetett vizek lehütésére vonatkoznak. — Társulatunk tagjai sorába 1852-ben lépett be s már 1853 június 11-ikén választmányi taggá lett; 1865-től 1872-ig társulatunknak épen a legsúlyosabb időkben elnöke volt, s többekkel ő vezette át társulatunkat a régi irányból arra az útra, a melyen ma is halad; érdemeiért tiszteleti taggá választotta a közgyűlés s haláláig választmányi tag volt. Társulatunk körében tartotta legszébb előadásait, s folyóiratában közölte szép vizsgálatait a lakóhelyekben megkivántató levegőjutalékról, a Jedlik-féle galvánelemek állandóiról, a lakások szellőztetéséről, a teltett gőzök sűrűségéről, a Fessel-féle készülék forgási tümenényeiről, a Mariotte-féle képletekről stb. Elnöki megnyitói rendszerint eszmékben gazdagok, szerkezetökben szónokiak voltak. Tiszteletre gerjesztő férfias alakja, ha megjelent Társulatunk népszerű estélyén, s szóra nyitak ajkai; a zsufolt terem minden hallgatójának szeme és figyelme reátapadt, s ő oly világosan, oly értelmesen tudta a laikus

hallgatósággal megértetni és meg is mutatni, hogy a puskagolyónak a sebességét, meg az egyének úgynevezett fiziológiai idejét, a meddig a test külsejére való behatás az idegeken át az agyban tudássá s ez akarattá válik: miképen lehet megmérni és hogy az ily roppant sebességek és apró időközök mérésének eredményei a tudománynak oly pozitív vívmányai, a melyek a mellett, hogy teljes bizodalmat kell hogy költsenek, másrészt a legnagyobb tiszteletre méltók. Elhunyt május 11-ikén.

Taczanowski L., ornithológus, a ki különösen Lengyelország, Szibéria és Korea madárvilágának ismertetése körül nagy érdemeket szerzett, s »Ornithologie du Pérou« című munkájáról is nevezetes, elhunyt Varsóban januárius 11-ikén.

Trölsch, Anton Friedrich, Freiherr v., a modern fülgyógyászat megteremtője, született 1829 április 3-ikán Schwabachban Bajorországban; előbb jogot tanult, azután Münchenben természettudományokat s végül Würzburgban az orvosi tanfolyamot végezte, Berlinben és Prágában a szemészettel ismerkedett meg, Angliában pedig a fülgyógyászattal foglalkozott. 1857-ben Würzburgba tért vissza, s itt kezdte meg működését önálló vizsgálatok alapján, s előadásokat tartott a fül bántalmairól. Számos dolgozata közül kiemelendők a következők: »Die Anatomie des Ohres«, a mely francia és orosz nyelvre is lefordított; a fül bántalmairól írt tankönyve 1881-ben már hetedik kiadásban jelent meg. Utolsó nagyobb munkája »Gesammelte Beiträge zur pathologischen Anatomie des Ohres und zur Geschichte der Ohrenheilkunde« volt, a melyben 77 szakavatottan végzett kórbonczolat eredményéről számol be. Érdemeiért számos egyesület, köztük a magyar orvosegylet is levelező tagsággal tisztelte meg. Elhunyt januárius 10-ikén.

Tschichatew, Peter v., természetvizsgáló és utazó, a ki különösen Kis-Ázsia és Arménia növénytanai és

földtani átkutatásával kiváló érdemeket szerzett, született 1812-ben Gatschinában Szent-Pétervár mellett, elhunyt október 13-ikán Havreban. A párizsi akadémia 100 ezer frank tőkét hagyott Ázsiában teendő kutató utazások segélyezésére.

Udvardy Cherna János, mérnök, a M. Tud. Akadémia levelező tagja, született 1799-ben Zámolyon; Fehérvárott, Pápán és Pesten tanult s 1821-ben mérnöki oklevelet kapott, s mint több uradalom mérnöke dolgozott. Az irodalmat hivatalos foglalkozása mellett sem hanyagolta el, s számos cikket írt a szabályozásról, a tagosztályról a Tudományos Gyűjteményben, a Felsőmagyarországi Minervában, a Kémlőben, Ismertetőben, Társalkodóban, Századunkban, az Egri Heti Lapokban; de nagyobb művei: a »Gazdasági földmérő« (1825), »Gazdasági vízmérő« (1827) és »Gazdasági Regulatiók Tükköre« (1828), voltak azok, a melyek az ő tudományos működését a magyar szakirodalomban annak idején becsestették. Elhunyt október 25-ikén.

Id. Wágner Dániel, a chemia doktora, gyógyszerész, született 1800-ban Breznóbányán; a bécsi egyetemen végzett tanulmányai után botanikával foglalkozott, s »Botanica pharmaceutica« (2 kötet 1828—29) című munkája, a melyet Ferenc király és János főherczeg támogatásával adott ki, a maga idejében általános figyelmet keltett, 21 füzetben 250 finom színes tábla ékítette a 100 ívre menő szöveget, a melynek ára olcsóbb papíron 160 R.-tallér, díszkiadásban pedig 480 R.-tallér volt. E fő munkáján kívül azután igen becses ásványvíz elemzések is megjelentek, s »Ásványvizeinkről« című munkája a M. Tud. Akadémia pályadíjában részesült. Művei még a következők: »Die Heilquellen von Szliács« (1834), »Selectus medicaminum recentiori tempore detectorum stb.« (1839), »Magyarországnak közgazdaságilag nevezetes termékei« (1844). 1848-ban egészségügyi tanácsos, 1849-ben a honvédség

szervezésénél chemiai tudományával különösen a puskaporgyártás előmozdítására törekedett; egyik érdeme a törvényszéki chemiai elemzések meghonosítása is. Társulatunknak pártoló tagja volt 205 frt alapítvánnyal. Elhunyt januárius 10-ikén.

Westphal, Karl Friedrich, elmeorvos, született 1833 márczius 23-ikán Berlinben. Tevékenységét mint segédorvos kezdte meg az elmebajosok kórházában, hol legelőbb kiváló gondot fordított a tébolyodottak megfigyelésére. Már működése kezdetén kellemetlen hatást tett rá a szerencsétlen tébolyultak gyógyításmódja a szörnyű kínzó eszközökkel, kemény büntetésekkel; s azért ő mindezeket kiküszöbölte, s emberi bánásmódot honosított meg jobb eredménnyel. Griesinger halála után a berlini egyetemen utóda lett, kinek korszakalkotó tanait tovább fejlesztette. Hazánkfiái közül sokan megfordultak klinikáján, s iránya elvitázhatatlanul fölismerhető hazai irodalmunk idevágó termékeiben is. Ő vitte be legelőször a neurológiai irányt az elmekórtani buvárlatba, s úgyszólván kezdeményezője volt a klinikai elmekórtan újjáébredésének. Az elmegyógyászat német munkásai mind körülte csoportosultak s az »Archiv für Psychiatrie« valódi tárháza lett a legbecsesebb dolgozatoknak, melyek között az övéi foglalják el a legelső helyet. Betegségének csiráit a német-francia háborúból hozta magával, melyben emberfölötti fáradalmakkal teljesítette orvosi szolgálatát a tél kemény hidegében. Elhunyt januárius 27-ikén.

Will, Heinrich, a giesseni egyetemen a chemia tanára, született

1812 december 8-ikán Weinheimban; előbb gyógyszerészetre szánta magát; azután Heidelbergában chemiát tanults mint Geiger-nek, később Gmellin-nek assistense működött; 1837-ben Giessenbe ment Liebig assistensének, hol habilitált s átvette az 1842-ben újonnan alapított laboratórium fiáléját; 1852-ben Liebig utódjává, a chemia rendes tanárául és a laboratórium igazgatójává neveztetett ki; 1882-ben nyugalomba vonult. Époly éleseszű kutató volt, mint a milyen kitünő és fáradhatatlan tanár. Varrentrap-pal együtt állapították meg a róluk nevezett módszert, a mely a szerves vegyületek nitrogénjének meghatározására szolgál és Fresenius-sal gravimetrikus módszert eszeltek ki a barnakövek technikai elemzésére. Sok vizsgálatot tett a növényélet produktumaira vonatkozólag. »Anleitung zur chemischen Analyse« című ismeretes munkája 1883-ban már tizenkettedik kiadásban jelent meg s angol, francia, spanyol és orosz nyelvre is lefordították. Elhunyt október 15-ikén.

Zepharovich, Victor Ritter von, mineralógus, született 1830 április 13-ikán Bécsben, 1852—57 ig a bécsi birodalmi geológiai intézetben működött s azután az ásványtan professzora lett Krakóban (1857), majd Grácban (1861) s utóbb Prágában (1864) a német egyetemen. »Mineralogisches Lexikon für das Kaiserthum Oesterreich« (2 kötet 1859, 1873) című munkájában ő foglalta legelőször össze az összes ausztriai ásványok lelőhelyét. Elhunyt februárius 24-ikén.

LENGVEL ISTVÁN.